

תולעים בדגים

מה מותר ומה אסור

- בספרי ההלכה מבדילים בין שני סוגי תולעים בדגים:
- א. תולעים הנמצאות על עור הדג מבחוץ, בתוך הראש או בחלל הבטן- שהן אסורות היות והן באו אל הדג מבחוץ, (מהמים).
 - ב. תולעים הנמצאות בתוך בשר הדג או בין העור לבשר- שהן מותרות מעיקר הדין, (שו"ע יו"ד סימן פד סעיף טז וראה ביאור מפורט בספר "בדיקת המזון כהלכה" כרך א, חלק ההלכה, פרק ג, סעיף ו).
- יש מפוסקי זמננו שהורו (לגבי תולעים מסוג אניזאקיס המצויות בבשר של רוב דגי הים) שיש להעדיף את הדגים המשווקים תחת השגחה המעידה שמקורם של הדגים ממקומות שתולעת זו אינה מצויה. (הגרש"ז אולמן שליט"א בשם מרן בעל שבט הלוי שליט"א).

דגים

1. נגיעות חיצונית

- ברוב דגי הים לא מצויה נגיעות חיצונית, בדרך כלל.
- בדג סלמון וסול מהולנד מצויים לעיתים טפילים חומים על העור ("כיני סלמון"). הם ניכרים היטב וקל להסירם בשפשוף. לעיתים מצויים גם על פורל קפוא המיובא מחו"ל.
- בדג אדום (רוטברש) מצויה נגיעות שקשה להסירה ולכן מומלץ לא להשתמש בו.

2. נגיעות בחלל הבטן

- בדגי ים, שלמים או פרוסים**, [כגון: בקלה, הליבוט, הרינג (מטיאס- דג מלוח שלם), מקרל, מוסאר (מהים), רוטברש (דג אדום), טונה, קוד, פלמידה, פרידה, זהבון (פולוק), סלמון אמריקאי, פורל אמריקאי, ווייטפיש, אנשובי, סרדינים, לוקוס, שפרוטים ועוד] מצויות תולעים בחלל הבטן.
- לאחר ניקוי הדג יש להתבונן היטב בדופן הפנימית של חלל הבטן ולאורך השדרה (העצם המרכזית) אם ישנן תולעים דקיקות, הנראות כנחשים קטנים המפותלים סביב עצמם.
- במידה ונמצאו תולעים, יש לשפשף היטב את פנים חלל הבטן בסכין, לשטוף שטיפה חזקה, לבדוק ולוודא שכל התולעים הוסרו.
- בפילה דגי ים** (נתחי בשר הדג ללא עצמות וללא דפנות הבטן), בדרך כלל לא מצויות תולעים שהיו בחלל הבטן. טוב להתבונן אם נותרו תולעים על פני הפילה ולהסירן.

3. נגיעות בתוך בשר הדג

- ברוב דגי הים מצויות תולעים שונות בתוך בשר הדג. ראה דינם לעיל "מה מותר ומה אסור" סעיף ב'.

דגים שלא מצויה נגיעות בתוך בשרם

- א. **דגים המוחזקים כנקיים מנגיעות בבשרם**: נסיכת הנילוס, ברבונה, דניס, לברק (מכלובי ים), לוקוס טרי ("יפו פיש"), קורבינה וטונה (רק הבשר הבהיר ללא צדי הבטן, כגון נתחי טונה קפואה וטונה בקופסאות שימורים).
- ב. **דגים המשווקים כנקיים מנגיעות בבשרם תחת השגחה**: סלמון הגדל בכלובי ים (מנוברגיה ומצ'ילה), סול הגדל בכלובים (מהולנד), פילה מרלזה-בקלה (מארגנטינה) – רק המשווקים תחת השגחה מעולה.
- ג. **דגי בריכות** כגון: קרפיון, כסיף, אמנון, פורל, בורי ועוד. (ראה להלן תיאור נגיעותם החיצונית של דגי בריכות, על עור הדג ובראש). גם דגים אלו יש לקנות תחת השגחה מהודרת.

הערה: קיימות שתי שיטות של השגחה על דגים, בנוגע לתולעים שבבשר הדג:

1. השגחה המתירה רק דגים שלא מצויות תולעים בבשרם.
2. השגחה המתירה דגים שבבשרם מצויות תולעים, שעברו עיבוד בסין שם הוצאו התולעים מהדגים ע"י פועלים מקומיים בפעולה ידנית שיעילותה אינה מוחלטת, כך שתולעים רבות עלולות להיוותר בדג.

4. ביצי דגי ים

- מצויה בהן נגיעות רבה וראוי לא להשתמש בהן, כגון: ביצי דג מלוח, בקלה, מקרל ועוד.
- ביצי דגי סלמון הגדלים בכלובי ים (נוברגיה) נקיים מנגיעות.

5. ראשי דגי ים

- בדגי ים בדרך כלל לא מצויה נגיעות בתוך הראש.
- בראש דג סלמון עלולה להימצא "כינת סלמון", יש לחצות את הראש, להסיר את הזימים ולבדוק היטב. היות ובדיקה זו קשה עדיף להימנע מאכילת ראשי דג סלמון.

דגי בריכות

1. דגי בריכות

בדגי בריכות (קרפיון, כסיף, בורי, אמנון, בס, סרדיני כינרת, אדמונית, אמור, ברמונדי, לקס [מהכינרת]) עלולה להימצא לעיתים נגיעות של תולעים לבנות או אפורות ("לרניאה") על העור. תולעים אלו ניכרות על ידי פצע אדום שהן גורמות על עור הדג ממנו יוצא חוט אפור, יש להסיר את האיזור הנגוע. (לרניאה צעירה- קשה להבחין בה). מומלץ להשתמש בדגי בריכות הנ"ל רק אם הם משווקים תחת השגחה מהודרת.

2. דג קרפיון

עלול להיות נגוע מאוד בטפילים המצויים בבריכות בעיקר ב"ארגולוס" (טפיל קטן שצבעו שקוף וקשה להבחין בו). הטפילים נדבקים על עור הדג ובתוך הראש. מגדלי הדגים צריכים לבצע טיפולים מיוחדים להרחקת הטפילים. בחלק ממרכזי השיווק קיימת השגחה שמתפקידה לוודא שהטיפול נעשה כראוי. אם הדג נקנה בחנות הנמצאת תחת השגחה מהודרת, אפשר להסתפק בשטיפה טובה של הדג לפני השימוש. דג הנקנה במקום שאין בו השגחה וכן דג מהכינרת או דגים המגיעים מתים לחנות: אין לאכול את ראשם, צריך לשפשף היטב בסכין את כל שטח עור הדג ולשטוף היטב. עדיף להקפיד את הדג לפני פעולת הניקוי הנ"ל. (ההקפאה מרפה את אחיזת הטפילים וכך קל יותר להרחיקם). אם מסירים את העור, הדג מותר באכילה גם ללא פעולת הניקוי הנ"ל. נגיעות זו עלולה להימצא גם בדג אמור וכסיף.

3. דג אמנון (מושט)

דג אמנון המגיע מנוקה וקפוא (מסין) בחזקת נקי.

4. דג פורל

דג פורל מקומי (מארץ ישראל) בחזקת נקי. בדג פורל מיובא קפוא מצויים לעיתים טפילים חומים על עור הדג (כני סלמון) הניכרים היטב וניתנים להסרה בשפשוף (ראה דגי ים- נגיעות חיצונית).

5. ביצי דגי בריכות

בביצי דגי בריכות לא מצויה נגיעות.

6. ראשי דגי בריכות

בדגי קרפיון, בורי, כסיף, בס עלולים להימצא טפילי ארגולוס או לרניאה בראש, מומלץ להשתמש רק בראשי דגים המשווקים תחת השגחה מהודרת.

מותר לשכפל ולהפיץ את הדף כולו בתנאי שלא יוכנס בו כל שינוי

מענה לשאלות בטלפון 02-5325588 כל יום בין השעות 11:00-12:00 ובין השעות 23:00-24:00
ובימי שישי מהשעה 14:00 עד כניסת השבת

ניתן להאזין לשיעורי הרב ויא שליט"א ב"קול הלשון" טל: 03-6171039